

SOCIALE WETGEVING OF SOCIALE ONDERGANG

29 mei 1970

Goedenavond vrienden.

Zoals gebruikelijk wijs ik u er allereerst op, dat wij, sprekers van deze groep, niet alwetend of onfeilbaar zijn. Wij hopen dat u door deze waarschuwing er aan zult denken, uzelf een mening te vormen en tot een zelfstandig denken over het gebrachte zult komen.

Ons onderwerp voor heden kunt u zelf kiezen.

Reactie: Er zijn er meerdere ingediend. Verkeersontwikkelingen in de nabije toekomst, sociale wetgeving of sociale ondergang, en de vraag of u heden een vocabularium kunt geven van geestelijke termen, zoals die in de Orde worden gebruikt.

De ontwikkelingen van het verkeer in de nabije toekomst kan omschreven worden als een blikcongestie met toenemende kans op koolstofmonoxidevergiftigingen. Ik zou iets meer willen zeggen over:

SOCIALE WETGEVING OF SOCIALE ONDERGANG

Houden wij tijd over, dan kunnen wij misschien nog iets doen in de richting van een vocabularium. Maar wij hebben allereerst deze mooie titel. Ik vraag mij echter af, of hetgeen zij impliceert, wel juist is. Ik meen, dat je beter zou kunnen zeggen: sociale wetgeving én sociale ondergang. Dit zal voor menigeen een schok zijn. Maar de wat te sterke sociale bewogenheid, of wat daarvoor door moet gaan heeft in uw land bv. gevoerd tot een sociale wetgeving, die een vrije ontwikkeling van de gemeenschap steeds minder mogelijk maakt. Daar elke gemeenschap een mogelijkheid tot eigen en natuurlijke ontwikkeling van node heeft, om een enigszins gelijkmatig verloop der dingen mogelijk te maken, zou men mogen stellen, dat een steeds verdergaande sociale wetgeving de neiging heeft plotselinge en v r gaande sociale omwentelingen te bevorderen op ogenblikken, dat de gemeenschap zelf nog niet in staat is dergelijke veranderingen snel en op de juiste wijze te verwerken.

Ik doe een greep uit de argumenten, die in verband met nu bestaande sociale mogelijkheden kunnen worden gesteld. De zekerheid van de wieg tot het graf, die men nastreeft, heeft op de duur gevoerd tot een reeks wat wonderlijke regelingen. Er is een voor de meesten verplichte medische verzekering ontstaan. Wat betekent, dat men reeksen van maatregelen is gaan treffen, die misschien theoretisch goed zijn, maar in de praktijk niet geheel deugen. Ik ben zo vrij om te stellen, dat de gemiddelde kosten van ziekenverzorging, verpleging enz., dus alle medische verzorgingen, tot meer dan 400% boven het noodzakelijke zijn gestegen door maatregelen, die onjuist getroffen zijn. Voorbeelden hiervan zijn er te over. Er zijn veel ziekenhuizen, die een tekort aan personeel hebben. Men houdt echter geen rekening bij bouw met de mogelijkheid en de noodzakelijke middelen, om voldoende personeel aan te trekken.

Men gaat uit van de wenselijkheid, zoveel bedden ter beschikking te hebben. De investering maakt een voldoende beloning van het verplegende personeel moeilijk. Het resultaat is, dat er in Nederland alleen een 1300 à 1400 ziekenhuisbedden zijn, die door personeelsgebrek niet gebruikt kunnen worden. De investeringen blijven echter bestaan en maken de verpleeggelden hoger dan noodzakelijk bij een verplegingsmogelijkheid, die vaak ternauwernood voldoende is.

Er zijn veel in wezen gespecialiseerde ziekenhuizen, die ook mensen verplegen die een meer algemene zorg van node hebben. Hierdoor treft men in vele ziekenhuizen vaak zeer kostbare voorzieningen aan, terwijl het beter zou zijn voor patiënt en personeel, wanneer er meer verpleeghuizen waren, die samenwerkten met enkele grote alround ziekenhuizen, die over een werkelijk voldoende en goed team van alleen hier werkende specialisten zouden kunnen beschikken.

Bovendien vormen deze te specialistisch opgezette ziekenhuizen vaak een gevaar, omdat secundaire kwalen en buiten het specialisme vallende complicaties vaak niet snel genoeg of deskundig genoeg, behandeld kunnen worden. Hoezeer de opzet van gescheiden specialismen in de ziekenhuizen voor de patiënt nadelig kan zijn, blijkt zelfs in academische ziekenhuizen, waar men bij een patiënt op de chirurgische afdeling vaak te laat besluit, dat deze in de eerste plaats onderzoek en behandeling van een internist van node heeft en dergelijke. Toch zijn de specialismen hier nog ondergebracht in betrekkelijk dicht bijeenliggende paviljoenen en is hier het raadplegen van andere specialisten eenvoudiger dan in vele andere inrichtingen.

Neem de voorgeschreven medicijnen eens. Het is natuurlijk prettig, dat eenieder van alles kan krijgen, wanneer er maar een dokter is, die een recept schrijven wil, maar het gevolg is wel, dat een groot aantal medicijnen wordt verknoeid. Ik neem aan, dat rond 1/3 van de verstrekte medicamenten in Nederland uiteindelijk wordt weggegooid. In vele gevallen zou het eigenlijk beter zijn, wanneer de dokter minder medicijnen voor zou schrijven. Maar menige arts is geneigd, ook wanneer het eigenlijk niet nodig is, toch maar iets voor te schrijven, om zijn patiënten te vriend te houden.

Het feit, dat medische verzorging voor de meeste mensen geheel of grotendeels gratis is, betekent verder een overmatige en onjuiste belasting van alle medisch personeel. Men gaat vaak voor bijna niets naar de dokter met het denkbeeld, dat men er misschien wel een dagje vrij uit kan halen. Mensen die in wezen geen echte kwaal hebben gaan, omdat het toch niets extra kost - twee of drie malen per week soms zelfs - naar een dokter toe om gerust gesteld te worden. Dat dit vaak kostbare tijd kost en daardoor een goed onderzoek van andere patiënten in de weg staat, beseft men niet, of vindt men niet belangrijk. Ook dokters zijn geneigd patiënten te snel naar specialisten of ziekenhuizen te verwijzen, wat grote kosten met zich brengt enz. enz. Het zou dus juister zijn, over te gaan tot een voor ieder gelijkelijk bestaand recht op algehele verpleging en ziekenzorg. Een centrale organisatie zou dan mogelijk een redelijker arbeidsverdeling mogelijk maken en vele kosten en doublures, die niet noodzakelijk zijn, kunnen voorkomen.

Er zou dan geen sprake meer moeten zijn van afzonderlijke ziekteverzekeringen, maar alles zou uit de belastingen gefinancierd moeten worden. Een andere en waarschijnlijk doelmatiger weg zou een vorm van verzekering zijn, waarbij alleen een deel van de hogere kosten geheel vergoed zou worden, terwijl voor recepten, huisartsbezoek, bezoeken van specialisten, zonder dat noodzaak hiertoe blijkt te bestaan, de verzekerde zelf een deel van de kosten heeft te dragen. Patiënten en ook medici zouden zo iets waarschijnlijk minder aangenaam vinden, maar het zou m.i. wel paal en perk stellen aan het onnodig gebruik van de beschikbare faciliteiten, zoals dit nu veel voorkomt.

Met kinderbijslag zien wij weer iets dergelijks: Elk kind, dat in uw land geboren wordt, kost de gemeenschap een aardige duit. De gemeenschap bestaat eigenlijk al uit te veel mensen, wanneer je nagaat, wat men op het ogenblik moet doen om werkgelegenheid voor komende generaties te scheppen. Het blijkt immers, dat men, om dit te bereiken, de belangen en zelfs zekerheden van iedereen geschaad moeten worden. Het kind kost de gemeenschap dus heel wat en is in feite voor de gemeenschap eerder een last dan een winst. Uit sociale overwegingen meent men nu toch iets voor de ouders te moeten doen en geeft hen voorrechten en toelagen. Ik gun het die ouders natuurlijk graag. Maar wanneer men redeneren zou vanuit de belangen van de gemeenschap, zo zou men eerder voorrechten moeten toekennen aan degenen die kinderloos blijven en de vrijgezellen.

Men legt steeds meer de nadruk op bonden van werknemers en de z.g. '-schappen'. Wanneer een arbeider zelf voor zijn rechten moet vechten, doet hij dit niet alleen, maar hij zal ook zichzelf, ten voordele van de gemeenschap verder willen ontwikkelen. Hij voelt zich werkelijk betrokken bij het sociale gebeuren. Geeft men echter monopolies aan instellingen, die voor zijn rechten beweren te vechten, dan heeft de arbeider zelfs zo weinig invloed en dus ook interesse, zodat hij in feite onmondig wordt gemaakt. Hij denkt niet meer na over mogelijke consequenties van zijn eisen enz., maar treedt met zijn bond achter zich, vaak tegenover zijn werkgevers op, alsof hij heel wat meer zou zijn, dan hij in feite is. Het gevolg is, dat de arbeider blind wordt en onverschillig voor zijn werkelijke belangen aan de ene kant en aan de andere kant tot een houding tegenover zijn werkgevers komt, die een goede verhouding en soms zelfs lonende exploitatie in de weg staat. Wat volgens mij voor de gemeenschap zeker niet als een juiste ontwikkeling kan worden aangemerkt. Ik vind het denkbeeld, dat één enkele of enkele organisaties alleen het recht toestaat, voor de arbeiders te spreken, dan ook verkeerd. M.i. zou elke afzonderlijke groep arbeiders, die hiertoe lust gevoelt, afzonderlijk moeten kunnen optreden, overeenkomsten moeten kunnen tekenen. De ontstane verwarringen in het begin zouden meer dan goed worden gemaakt door een realistischer benadering van problemen bij arbeiders én werkgevers beiden.

Denk ook eens aan de vaak wanhopige pogingen in vele bedrijfstakken, om in wezen niet meer rendabele bedrijven lonend te houden. Dit voert tot de vreemdste zaken, waarvoor de gemeenschap de rekening moet betalen. Je kunt er natuurlijk over klagen, dat er overal te veel boter wordt geproduceerd. Maar zolang men de prijs hoog wenst te houden en hierdoor het verbruikerspotentieel kleiner maakt, terwijl een subsidiërende staat het mogelijk maakt steeds weer grote partijen uit de markt te nemen, werkt men alleen maar de overproductie in de hand, zonder dat iemand daarvan werkelijk voordeel heeft, buiten enkele grotere bedrijven misschien. Ik zou zeggen: geef dergelijke subsidies niet, maar geef na beëindiging van een bedrijf wel ruime steun aan degenen, die het niet meer konden bolwerken. Er ontstaat dan een evenwicht tussen verbruik en productie, dat minder kost dan een voortdurend aangroeiende boterberg, die buiten het eigen gebied vaak met verlies moet worden afgezet.

Er zullen er onder u zijn, die zich afvragen of ik misschien naar de oude kapitalistische tijd terug zou willen. Ik wens dit zeker niet. Maar ik stel, dat er geen grotere sociale bewogenheid ontstaat die door sociale wetgeving wordt bevorderd, en ben ervan overtuigd dat juist een ver doorgevoerde sociale wetgeving in feite asociaal gedrag in de hand werkt. Uw titel spreekt in dit verband van sociale ondergang. Nu weet ik niet, of er verschillende vormen van ondergang zijn. Volgens mij is het: als je naar de bliksem gaat, onverschillig waardoor, ga je. Punt. Onder zogenaamde sociale ondergang zou ik nog de ondergang van de gemeenschap kunnen verstaan. Dan stel ik dat juist een vër gaande socialisering van de gemeenschap de onverschilligheid voor die gemeenschap bij de mensen in deze gemeenschap in de hand zal werken. Ik meen zelfs, dat onder dergelijke condities steeds meer mensen niet het gevoel zullen hebben voor iets te werken, maar dat de meesten eerder het gevoel hebben, dat zij moeten zorgen ook aan hun trekken te komen. Een levenshouding, die een gemeenschap in feite meer verbrokkelt, dan een werkelijke strijd om het bestaan ooit deed.

Er zijn natuurlijk heel wat punten, waarop in uw verbruikersmaatschappij kritiek mogelijk zou zijn. Ik wil deze niet allen opsommen. Maar kijk nu eens naar de feiten. U leeft in een welvaartsmaatschappij, zo wordt u dit steeds weer voorgehouden. Die welvaart is alleen mogelijk door een geleide economie, die sociale regelingen onvermijdelijk maakt. Dank zij dit alles ziet men de koopwaarde van zijn munteenheid voortdurend afbrokkelen. Gemiddelde vermindering van de koopkracht van de gulden was in de laatste jaren gemiddeld tegen de 10%. In feite is er dus geen sprake van goede resultaten van de gegeven leiding, maar men verteert jaarlijks een deel van het in geld besteedde of uitgedrukte kapitaal van het volk. En het lijkt mij niet erg sociaal, of zelfs maar een getuigenis van waarlijk sociaal voelen en denken, wanneer men op deze wijze royaal doet op andermans kosten. De koopkrachtvermindering komt immers gelijk op een belasting, die ongemerkt op alle besparingen wordt geheven. En meestal op de besparingen van degenen die maar weinig bezit hebben, daar degenen die over meer kapitaal beschikken, wel veiliger manieren kennen om hun geld te beleggen dan bankrekeningen e.d.

Dit is het spel dat met u gespeeld wordt. Ik heb vaak het gevoel, dat de mensen die zo luidkeels roepen om voorzieningen die noodzakelijk zijn voor een deel van de gemeenschap - en die volgens hen dus ook door de gemeenschap moeten worden betaald - zo enthousiast zijn, omdat zij het gevoel hebben: mij kost het toch niets.

Wanneer een voetbalclub een terrein wil huren, zullen staat en gemeente de mogelijkheid hiertoe moeten scheppen. Maar dat betekent volgens mij nog niet, dat zij dan ook voor een eventueel deficit op moeten draaien. Volgens mij is het een kwestie van een liefhebberij. En wanneer die werkelijk zo groot is, moet je er zelf ook maar wat voor over hebben. Kijk eens naar de commerciële exploitatie van de profclubs. Dit is een zakelijke kwestie. Dus dient men er volgens mij dan ook zelf maar voor te zorgen, dat een sluitende exploitatie mogelijk is en zo dit niet kan, zal men het bedrijf op moeten heffen of een fusie aan moeten gaan. Men heeft volgens mij geen recht te vergen, dat de gemeenschap, ook degenen, die niet van de sport houden, de tekorten dan aan zullen zuiveren. Een dergelijke wijze van denken, - de gemeenschap moet er ook maar iets aan doen - voert ertoe, dat exclusieve groepjes de buit verdelen en eigenlijk de leiding in handen gaan krijgen bij het besteden van de inkomsten van de gemeenschap.

Het is juist de "sociale benadering" van dergelijke dingen, die misbruiken in de hand werkt. Om een voorbeeld te geven: Er is een cultuur. Volgens mij wordt die door het volk zelf en door niemand anders werkelijk bepaald. Er zijn echter mensen, die over die cultuur een eigen opvatting hebben. Dezen gaan daarom op kosten van de gemeenschap instrumenten tot verbreiding van hun cultuur tot stand brengen en handhaven. Het resultaat is vaak voor mij verbluffend. Nederland heeft bijzonder goede orkesten. Zouden dezen niet gesubsidieerd worden, dan zouden zij, naar men zegt, niet kunnen bestaan. De oorzaak schijnt gelegen te zijn in het feit dat te weinig mensen voor hun concerten bedragen wensen te geven, die velen kennelijk wel voor uitvoeringen van veel geluid producerende beatbands willen betalen. Men blijkt wel 30 tot 50 gulden neer te willen leggen voor de een of andere buitenlandse attractie, die mogelijk alleen maar lawaai produceert, maar is niet bereid zelfs maar iets meer dan f 10 neer te leggen voor het bijwonen van een uitvoering van bv. het Concertgebouworkest. Kennelijk draagt het subsidiebeleid hier bij tot een vervalsing van waarden. De vraag dient niet te zijn, wat de culturele waarde van een Beethoven, Pijpers of Andriessen is, maar wat er werkelijk leeft in het volk.

Op het ogenblik is er in uw maatschappij een revolutie gaande, die door velen als asociaal wordt gezien. Juist door de zekerheden, die men voor eenieder heeft geschapen, is in de ogen van velen de noodzaak voor eigen bestaan te vechten, niet meer aanwezig. Er zijn dan ook veel mensen - en heus niet alleen jongeren - die zich afvragen, waarom zij zich nog druk zouden maken. Men noemt dergelijke mensen wel werkschuw tuig, ofschoon dit lang niet altijd juist is. Dergelijke mensen doen vaak meer dan vele ijverige arbeiders, maar zien eenvoudig niet in, waarom zij zouden werken volgens de inzichten van de maatschappij. Want zij stellen: ik heb voor mijzelf niet meer nodig aan geld dan zoveel. Waarom zou ik dan, alleen om volgens mij overbodige dingen te kunnen kopen, meer gaan verdienen en zo een groter deel van mijn vrijheid prijsgeven, dan werkelijk noodzakelijk is?

Er zijn nieuwe stammen van zigeuners aan het ontstaan, groepen van jonge mensen, die de mogelijkheid zoeken enkele dagen, bv. in de havens, tegen goed geld werk te vinden en dan ook wel degelijk bereid zijn hard aan te pakken, maar zodra zij naar hun denken voldoende geld in de zak hebben, eenvoudig alle werk laten liggen en weer de schobberdebonk opgaan. U kunt dit verschijnsel natuurlijk betreuren, zoals zo velen luidruchtig plegen te doen. Maar het is dan toch maar uw eigen sociale structuur en sociale wetgeving, die dit mogelijk maakt. Hierdoor krijgen de jongeren kans dit te doen en naar eigen inzicht te leven, zonder dat zij hoeven te vrezen, in noodgevallen hulpeloos en machteloos achter te blijven. Men kan zeggen, dat de studenten geen ongelijk hebben onder de omstandigheden te ageren voor de vervulling van hun vaak zeer perfectionistische en soms ook zeer onlogische wensen. Men kan het oneens zijn met hun optreden en hun pretenties.

Maar wees in ieder geval eerlijk: Wanneer men niet was uitgegaan van de stelling, dat een student ook recht heeft op een eigen inkomen tijdens zijn studie, dat studie zonder meer voor eenieder mogelijk moet zijn, dan zouden de jonge mensen wel allereerst aan hun studie blijven denken. Zolang alles werkelijk een gunst blijft, die onmiddellijk kan worden ingetrokken, zou men wel degelijk voor zich een zo goed mogelijk gebruik maken van de geboden mogelijkheden. Nu beschouwt men alles als een recht en is daardoor geneigd daarop steeds meer rechten voor zich op te eisen.

In een dergelijke verhouding zouden studentenstakingen geen zin meer hebben en zouden zij in feite voor de studenten grote offers eisen en schadelijker zijn voor hen dan voor de gemeenschap. Nu is in feite het omgekeerde het geval, omdat dergelijke acties het afstuderen van de student vertragen en zo de kosten voor de gemeenschap overbodig hoog doen worden. Er zijn mensen, die dit ergens aanvoelen en menen, dat men van de bemoeizucht van de sociale wetgevers los dient te komen. Deze meestal jongere mensen spreken dan van een alternatieve maatschappij, die is opgebouwd op de verplichtingen, die, naar zij menen, de bestaande maatschappij tegenover hen heeft. Bij hun op zich zeer goede en aanvaardbare bestrevingen en stellingen gaan zij steeds weer uit van de verplichtingen, die de maatschappij volgens hen tegenover eenieder, ook tegenover hen, die zich in feite buiten de gemeenschappelijke regelingen willen stellen, heeft, - of zij dit nu beseffen of niet. Dat zijn krankzinnige situaties. Ik ben dan ook van mening, dat, naarmate je iemand meer van zijn aansprakelijkheden gaat ontnemen, je hem gelijktijdig een groot deel van de drijfveren ontnemt, die voor een gezonde verhouding in de maatschappij op de nu geldende basis noodzakelijk zijn.

Er zijn zeker alternatieven denkbaar voor hetgeen er nu bestaat. Een maatschappij bv., die niet meer in de eerste plaats is gebaseerd op bezit en arbeid. Een maatschappij bv., die je niet meer beloont voor het werk, dat je verzet, maar voor hetgeen je consumeert. Gezien de nu bestaande structuren in de wereld zou dit m.i. zelfs een logischer opzet van de samenleving zijn. Maar zover is men nu eenmaal niet. En zolang men meent uit te moeten gaan van de arbeid als middel om inkomen te verwerven en dit mede het bezit omvattende denkbeeld van arbeid ziet als gelijktijdig de grootste sociale plicht en het grootste sociale recht, moet je ook verder durven gaan en duidelijk stellen, dat arbeid werkelijk het voornaamste is, zodat voor eenieder al het verdere alleen uit arbeid voort kan vloeien. Je zou dan moeten stellen: de mens heeft in de gemeenschap geen rechten en plichten buiten het verdienen van zijn kostje, voor zichzelf te zorgen, zo goed hij kan. De gemeenschap dient er dan voor te zorgen, dat eenieder de kans heeft dit ook feitelijk te doen.

Wanneer een mens voor zich bepaalde risico's wil dragen is dit zijn eigen zaak. Indien men zelf geen voorzorgen voor bv. ziekte en dood wenst te treffen door besparing of verzekeringen, dan moet men dit zelf maar weten en zal alleen kunnen rekenen op de minimale diensten, die de gemeenschap wel moet waarborgen als bv. het verwijderen van zijn lichaam wanneer hij sterft. Desnoods zal de gemeenschap iemand, die niet sparen wil, een minimum aan levensbehoeften garanderen, zodat hij leven kan en niet van honger hoeft om te komen. Maar hij zal ook niet meer dan dit werkelijk voor behouden van het leven noodzakelijke ontvangen. En dit laatste zal men dan niet moeten beschouwen als een sociale verzekering, maar als een noodzakelijke actie van de gemeenschap, die betaalt dient te worden vanuit het staatsinkomen zonder meer.

Deze stellingen klinken waarschijnlijk nogal revolutionair of zelfs reactionair in de oren van de mensen, die hun hele leven gevochten hebben om voor eenieder meer rechten te verwerven. Maar op het ogenblik, dat de verworven rechten gaan betekenen, dat men de voor het behouden van die rechten noodzakelijke plichten steeds minder ernstig gaat nemen en op de duur anderen voor de lasten wil op laten draaien, terwijl men voor zich alleen de lusten opeist, zo meen ik, dat de ontwikkelingen toch de verkeerde kant op gaan. Ik meen dan ook dat de z.g. sociale wetgeving alleen dan aanvaardbaar zal zijn, wanneer zij voor de werkelijk noodzakelijke levensminima de zorg draagt en zich zo weinig mogelijk bemoeit met het z.g. culturele leven. Mijn denkbeeld is: de gemeenschap heeft te maken met het beschikbaar zijn van redelijke en betaalbare zalen voor uitvoeringen, maar zal zich moeten onthouden van het regelen of subsidiëren van acteurs, musici e.d.

Dit laatste betekent niet, dat alle orkesten enz. verdwijnen, maar wel, dat alleen de beste groepen over kunnen blijven omdat dezen bij hetgeen zij brengen, rekening zullen moeten houden met de wensen en eisen van hun publiek. Zij kunnen in dergelijke toestanden niet verwachten, dat zij eigen grillen zonder enig offers kunnen verwezenlijken, omdat het publiek hen toch wel betaalt. In vele gevallen komen de kunstenaars hier tot de opvatting, dat zij niets aan het publiek schuldig zijn, maar dat het publiek maar rekening heeft te houden met hun wensen, opvattingen en prestigedrang en daarvoor eenvoudigweg de rekening heeft te betalen. Het zou ook betekenen, dat de werkelijke wensen en verlangens van de massa, die de kosten dan toch maar heeft te dragen, worden verworpen en geminacht door kleine groepen, die zichzelf tot arbiters uitroepen, zonder ook maar iets te doen om zich deze pretenties werkelijk waardig te tonen.

Ik denk nu ook aan de beeldende kunsten. Het is natuurlijk wel aardig, dat de kunstenaar in de contraprestatie een zeker minimum inkomen kan verdienen. Maar is dit voor de kunstenaar nu zo leuk? Ofwel hij zal maar wat knoeien onder het mom van kunst om zo de contraprestatie tevreden te stellen, - dan wel zal hij met bloedend hart afscheid moeten nemen van een van zijn werken, die mogelijk veel meer waard zijn dan hij in feite zal krijgen. Waarbij nog komt, dat de kunstenaar bijna zeker kan zijn van het feit, dat zijn werk verdwijnt zonder tentoongesteld te worden, en zonder de waardering te krijgen die ook hij toch uiteindelijk voor zijn werken begeert. Het is natuurlijk voor een kunstenaar niet aangenaam, wanneer hij zich niet kan redden met de opbrengst van zijn producten. Maar laat hem dan overdag gewoon gaan werken en in zijn vrije tijd zijn kunst beoefenen. Laat hem een zodanige tijd op deze wijze werken, tot hij gevoelt: nu kan ik het wel alleen met mijn kunst aan en kan ik mijzelf in leven houden daarmee.

De gemeenschap mag dan desnoods ateliers beschikbaar stellen voor artiesten om in te werken - maar niet te wonen - en hen van doeken, grondstoffen en verven voorzien. Maar laat de kunstenaar zelf voor zijn kostje zorgen. Dit betekent, dat hij meer in contact met de gemeenschap blijft en ook voor zijn prestaties als kunstenaar is het m.i. meestal beter, daar hij onafhankelijker wordt en met zijn werk op de duur zal kunnen doen, wat hij zelf wenst. Menigeen, die nu kunstenaar heet, blijft in feite een gefrustreerde knoeier. Indien men volgens mijn voorstel zou volgen, zou hierdoor menige artist een reeks frustraties en de maatschappij een hoop kostbaar geknoei worden bespaard. Als tegenargument komt men dan aandragen met de grote kunstenaars uit het verleden, die, naar men weet, in armoede zijn gestorven of in gekkenhuizen terecht zijn gekomen. Dat is waar. Maar degene, die dit als argument gebruiken, vergeten daarbij te vermelden, dat dergelijke kunstenaars, indien zij onder andere en meer gelijkmatige omstandigheden geleefd zouden hebben, waarschijnlijk niet zo grote kunstwerken zouden hebben voortgebracht. Men ziet steeds weer over het hoofd, dat tijd, kunde en materiaal geen kunst maken, maar dat juist belevingen en sterke emoties bij het tot stand komen van grote kunstwerken de voornaamste rol spelen. Zelfs de noodzaak te beantwoorden aan de eisen van niet-kunstenaars heeft vele groten in de schilderkunst aangespoord tot prestaties, die zonder dit, anders en minder waardevol zouden zijn geweest.

Zo vind ik het natuurlijk aardig, wanneer de een of andere kussende minister met staatsgelden de schrijvers aanmoedigt. Maar ik vraag mij gelijktijdig af, waarom de gemeenschap dit moet doen en niet de uitgevers, die aan de producten toch verdienen kunnen. Ook hier zie ik, dat de gemeenschap aan de ene kant komt tot een exploiteren van de kunstenaar, die men eigenlijk niet eens werkelijk waardeert, terwijl men aan de andere kant kleine pressiegroepen de kans geeft hun eigen lievelingen financieel over het paard te tillen op kosten van de gemeenschap, zodat zij in feite een parasitair bestaan gaan leiden buiten de werkelijkheid van het leven en zo niet de belevingen en emoties leren kennen, die aan hun werk steeds meer inhoud en betekenis zouden kunnen geven. Ook hier meen ik te moeten constateren, dat een sociale wetgeving, die te ver gaat, dodelijk is voor de gemeenschap en haar waarden in elk opzicht. Een werkelijke gemeenschap kan m.i. alleen daar bestaan, waar men met een besef van elkanders belangen en interesses bereid is op vrijwillige basis, gezamenlijk te werken voor, en te strijden om, iets te bereiken.

Strijd is m.i. voor de mens een noodzakelijk element in het leven. Waar de strijd wegvalt, vallen m.i. daarmee ook grote waarden voor eenling en gemeenschap weg. Wat dan overblijft, is een reeks van vage gedachten en handelingen, die in feite met werkelijk leven en beleven maar weinig gemeen hebben. Daarom meen ik, dat sociale wetgeving in vele gevallen voert tot de ondergang van de gemeenschap als vrije en levende menselijke waarde. Ik meen, dat de gemeenschap niet moet trachten alles te regelen en aan banden te leggen, alle risico's en noden te verdrijven, maar steeds weer moet leren volstaan met een minimum aan regels en voorschriften of voorzorgen.

Ik wil er aan toevoegen, dat een gemeenschap, die zich werkelijk beperkt tot het onvermijdelijke minimum aan sociale garanties en dezen dus niet tracht te herleiden tot wat men zou wensen, voor eenling en geheel de beste en de meeste mogelijkheden biedt. Voorbeeld: overbrugging. Zou dit een verzekering zijn, die men persoonlijk kan sluiten, zo zou ik het aanvaarden. Maar overbruggingsgelden, door de gemeenschap uitgekeerd op basis van een behouden van ongeveer hetzelfde inkomen, vind ik onzin. Want dat komt erop neer, dat iemand, die 12.000 gld. verdient, zes maanden niets kan gaan zitten doen op basis van een inkomen van 10.000. Wat onzin is. Want dat heeft men niet werkelijk nodig. Een mens kan wel denken, dat hij een dergelijk inkomen nodig heeft, maar hij kan met veel minder ook wel in leven blijven. Ook hier zou ik kiezen voor een minimumuitkering, die voor allen gelijk is. Ik ben van mening, dat een gemeenschap, die de voor allen automatisch geldende zekerheden beperkt tot de werkelijk noodzakelijke minima, een grotere vrijheid van reageren en handelen zal hebben en hierdoor ook aan de leden van die gemeenschap een grotere persoonlijke vrijheid van leven zal kunnen toestaan. Ik meen, dat voor de eenling juist deze minimale zekerheden en grotere persoonlijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheden, zullen voeren tot een bewuster streven en samenwerken en hierdoor ook tot een v^{er} gaand en juist^{er} onderling samenwerken van de mensen op vrijwillige basis.

En daarmee heb ik eigenlijk alles gezegd op dit terrein. Indien u commentaren hebt, of het ook openlijk niet met mij eens wilt zijn, kunt u uw gang gaan.

U voelt daarvoor kennelijk niet veel. Nu ja, het was ook een zo behoudzuchtig betoog, dat het alleen daardoor alweer bijna ultramodern wordt. Toch ben ik niet werkelijk zo behoudzuchtig. Volgens mij zou een anarchie de meest juiste vorm van samenleving zijn, wanneer de mensen daar maar rijp voor zouden zijn. Ik voeg daaraan dan onmiddellijk toe, dat volgens mij juist de sterk gesocialiseerde maatschappij de mens de mogelijkheid tot het bereiken van de daarvoor noodzakelijke rijpheid ontnemt.

VOCABULARIUM

Ik heb nog wat tijd over en wil die alvast gebruiken om te beginnen met de omschrijvingen, die u kennelijk bedoel de met de term 'vocabularium'. Ik zal zelf beginnen met enkele termen, die voor ons in de geest nogal belangrijk zijn en daarom veel in onze betogen voor plegen te komen.

Ziel:

Goddelijke kern, een eeuwige kracht, waaruit het gehele wezen leeft. Dit omvat tevens de uiteindelijke vorm of tijdloze waarde van het ego.

Geest:

Het besef, dat het ego omtrent zichzelf bezit, wanneer het zich, hoe dan ook, in tijd beweegt. Hierdoor is er sprake van een ik-voorstelling. Het doel van de geest is deze ik-voorstelling zozeer uit te breiden en af te ronden, dat zij uiteindelijk beantwoordt aan het in de ziel reeds vastgelegde ik-beeld.

Stof:

Het vaak door de mens verachte voertuig, dat vaak vele dierlijke kwaliteiten bezit, maar voor de ervaring op aarde en de ontwikkelingsmogelijkheden van de geest noodzakelijk is, zodat het alleen reeds om die reden alle aandacht waard is.

Sferen:

Gebruikt en bedoeld als in de zin: de geest leeft in vele sferen. Onder sfeer verstaan wij in dit verband een bepaald levensbereik dat als een wereld wordt beleefd door de entiteiten, die er gezamenlijk door hun besef deel van uitmaken. Een sfeer is niet feitelijk of ruimtelijk beperkt, maar wordt slechts beperkt door het besef van haar bewoners. Hogere sfeer, betekent dus in feite een uitgebreider besef van degenen, die in een dergelijke sfeer bestaan, terwijl lagere sferen allen besloten liggen in de hogere sfeer en er een, hetzij vaak onbelangrijk, deel van uitmaken. Het betreden van een hogere sfeer betekent dus voor het Ik een uitbreiding van het bestaan, maar niet een feitelijke verandering van het bestaande voor het Ik. Alleen de eigen mogelijkheden en erkenningen zijn dus anders geworden.

Astrale sfeer of wereld:

Hieronder verstaan wij fijne, niet vast gegroepeerde materie, welke onder bepaalde invloeden tijdelijk vorm kan aannemen en binnen die vormen een zekere mate van energie kan opslaan, zodat dergelijke vormen een zeker potentiaal kunnen hebben. Vormen, in deze wereld zo opgebouwd, kunnen die energie onder verschillende omstandigheden afgeven, ook aan materie. De inwerking van de astrale sfeer of astrale vormen op aarde is mogelijk en komt tot stand door het ontladen van krachten, die in astrale vormen waren vastgelegd.

Incarnatie en reïncarnatie:

Incarnatie betekent: het in een stoffelijke wereld als ego tot vormbeperkt bestaan en tot besef komen. Eventueel dus: geboorte. Reïncarnatie: Een incarnatie die echter niet de eerste is. Reïncarnatieleer: De stelling dat een ego, dat in een enkel stoffelijk leven onvoldoende ervaringen heeft opgedaan om een geestelijk bestaan en groeien onbeperkt voort te zetten, terug zal keren naar de materie om daar in stoffelijke vorm verdergaande ervaringen en erkenningen op te doen.

Karma:

In feite het bereikte besef dat wij geestelijk bezitten, wanneer wij op aarde reïncarneren. Door dit besef worden wij bij de keuze van voertuig geleid en zullen wij zekere voorkeuren in het stoffelijk bestaan scheppen, welke tot bepaalde belevingen plegen te voeren. Karma is geen onvermijdelijk noodlot, maar wel een bestaande geneigdheid.

Ectoplasma:

Meestal verstaat men hieronder een soort half stoffelijke uitwaseming van een mens, die zich onder omstandigheden tot een soort podede kan uitstulpen en dan voorwerpen kan verplaatsen, vormen kan aannemen en eventueel de geest de mogelijkheid kan geven zich aan de mensen in een zichtbare vorm te manifesteren. Wij in de Orde achten deze term in feite enigszins onjuist, omdat wij menen, dat hier geen afzonderlijk plasma optreedt, maar eenvoudig de levensenergie, die wij in alle cellen van een lichaam aantreffen, een vorm van fijnstoffelijke energie, die zowel bij de voortplanting als bv. bij de cel vernieuwingen in het lichaam een rol speelt. Zo men al de speciale naam gebruikt, dient men te beseffen, dat zij eerder een afzonderlijke functie dan een op zichzelf staande kwaliteit aanduidt.

Zomerland:

Is ook al een term, die door de geest vaak wordt gebruikt. Beschrijvingen daaraan verbonden doen vaak denken aan een soort VVV reclame. Het woord wil echter slechts een wereld aanduiden, waarin de vormen voor de daar levende entiteiten nog steeds zeer belangrijk zijn, zodat zij, denkende in vormen, maar levende in een harmonische of Lichte wereld, een voor hen harmonisch wereldbeeld zullen scheppen, waarin zij allen delen. Dit wereldbeeld is dan vreugdig en omvat vaak idealen die op stoffelijke vormen gebaseerd zijn.

De term 'zomer' kan in dit verband gezien worden als aanduiding van het feit, dat het vertoeven in deze sfeer voor de geest in feite een rijpingsproces dient te zijn, voorafgaande aan een leren leven in meer werkelijk geestelijke sferen.

Schaduwland:

Schaduw betekent beperking of afwezigheid dan wel diffusering van licht. Degenen, die in een dergelijke sfeer vertoeven, hebben nog niet het vermogen verworven of aanvaard zichzelf en hun nieuwe wereld en mogelijkheden geheel te aanvaarden. De vaagheid en schimmigheid, die in het besef hierdoor ontstaat, maakt het hen vaak moeilijk contacten te leggen, of een besef van eigen werkelijkheid en mogelijkheden te aanvaarden. Men spreekt van deze toestand niet slechts als schaduwland of neveland, maar duidt haar ook vaak aan met de term 'halfduister'.

Duistere sferen:

In de ogen van de mensen, die deze term gebruiken, vaak iets onaangenaams, vol van vreemde vormen en kwellingen. In feite: er zijn geen duistere sferen, maar er bestaat zeker een duisterheid van besef. Wanneer ik zozeer aan mijzelf en bepaalde waanvoorstellingen omtrent, of in verband met mijzelf, gehecht ben, dat ik de werkelijkheid, waarin ook anderen kunnen werken en leven, niet of ternauwernood kan aanvaarden, ontstaat voor mij een isolement. De pijnlijkheid, die niet ten onrechte met deze toestand verbonden pleegt te worden, vloeit voort uit de voor het Ik voortdurend bestaande noodzaak erkenningen en beelden of gedachten van anderen, af te wijzen en te verwerpen. De afweer tegen een meer objectieve realisatie van eigen wezen en mogelijkheden kan zover gaan, dat men zich zelfs voor grote delen van het eigen Ik begint af te sluiten, tot men zelfs het besef van eigen bestaan dreigt te verliezen.

Ik ben mij er van bewust, dat deze omschrijvingen voor velen niet geheel aanvaardbaar zijn of te vaag blijven, omdat men nu eenmaal zich op aarde een andere voorstelling heeft gemaakt. Dit is vaak ook op ander terrein het geval. Wanneer wij in de Orde bv. spreken over de Witte Broederschap gebruiken wij een term die vooral bij de theosofen veel besproken wordt. Wit betekent: lichtend, vanuit het Licht werkende. Broederschap betekent: groep van elkaar aanvaardende en met elkander verwante wezens. De Broederschap bestaat uit personen, die zowel in de stof als in verschillende sferen kunnen leven. Haar bestrevingen zijn: het werken met het goede, zoals de groep dit beseft, en het verwezenlijken daarvan overal, ook op aarde.

Wat het verdere betreft: Ik meen dat het verder beter is te stellen: indien er een woord is, waarvan u de door ons toegekende betekenis wilt weten, zodat u ons woordgebruik beter kunt volgen, noem het en ik zal trachten u een duidelijke omschrijving te geven van hetgeen wij hiermede bedoelen.

Zonde?

Door een van onze broeders werd dit begrip eens omschreven als een gemiste kans. Voor ons betekent het over het al gemeen: het niet kunnen aanvaarden van een woord, daad of gedachte in jezelf, waardoor een strijdigheid met jezelf ontstaat. De zonde is dus over het algemeen geen kosmische waarde of wet, maar een in het Ik gelegen besef, dat, mits het verwonnen is, de zondigheid teniet doet.

Kunt u een omvatting van het begrip geest geven?

U wilt een omschrijving van dit begrip in technische zin? Geest: energie, t.a.v. de omgeving begrensd, een zogenaamd besloten veld dus, terwijl daarbinnen potentiaal verschillen kunnen optreden, welke een reageren op invloeden die buiten het Ik-veld bestaand, mogelijk maken. Er is dus een proces van denken en reageren op deze wijze mogelijk.

Kunt u dit ook doen voor ziel?

Ziel is niet omschrijfbaar, tenzij men vaag stelt: een kracht van niet nader te definiëren aard in een mogelijk bestaande, maar zeker niet nader te definiëren vorm, die het ontstaan van krachten en begrenzingen in wel te definiëren vormen en verhoudingen mogelijk maakt.

Heeft bewustzijn een bijzondere belichaming nodig?

Indien bewustzijn wordt omschreven als het besef van eigen wezen en kwaliteiten, eventueel ook in het verleden, plus een besef van de buitenwereld, kan het overal bestaan waar een wisselwerking tussen een begrensde iets en een buitenwereld mogelijk is. Het bestaan van een geheugen is niet noodzakelijk, maar breidt de mogelijkheden van het bewustzijn wel uit. In deze zin bestaat bewustzijn in elke geest en is daarin zelfs beter dan bij de mens, daar de mogelijkheden tot registreren en reageren aanmerkelijk sneller en op hoger niveau te vinden zijn dan bij de stoffelijke mens. Zou men bewustzijn echter willen omschrijven als het in de hersenen vastgelegde geheel van referentiemogelijkheden, dan is het duidelijk, dat deze vorm van bewustzijn voor de geest niet bestaan kan, daar de geest bij haar denken niet meer aan biomechanische of biochemische processen gebonden is. De geest heeft wel een geheugen, maar dit zou dan in vergelijkende termen kunnen worden aangeduid als een reeks van magnetische patronen, waardoor een vergelijken van alle inkomende prikkels en een samenvoegen van de inhouden van eigen ik voortdurend mogelijk blijft.

Intuïtie?

Een niet beredeneerbaar erkennen of weten, waarbij men op grond van het onderbewuste, of hogere waarden als desnoods het eeuwige Ik, tot reacties komt of keuzen, die krachtens het redelijk gekende op dat ogenblik niet als redelijk kunnen worden beschouwd aan de hand van waarnemingen of besepte ervaringen en dus niet geheel verklaard kunnen worden.

Oneindigheid?

Oneindigheid is een onomschrijfbaar iets, daar het weergeeft, dat alle eindigheden, dus grenzen en beperkingen in een of meer opzichten ontbreken. Als zodanig een onvoorstelbaarheid die slechts wordt gebruikt om het onkenbare uit te drukken, maar in zichzelf geen feitelijke betekenis heeft, tenzij wij ons op het terrein van de wiskunde begeven, waar het een rekenkundige betekenis heeft.

Evolutie?

Een stoffelijk begrip, een geleidelijke verandering of ontwikkeling van besef en vorm aangevende. In de hierbij bestaande stellingen neemt men vaak aan, dat in een evolutie elke vorm door een hogere trap van dezelfde vorm zal worden opgevolgd, die in een geleidelijk proces ontstaat. In de zin van geleidelijke ontwikkeling is dit echter niet juist, wanneer men evolutie als aanduiding van een ontwikkeling gebruikt, daar, door omstandigheden bepaald, vaak zeer plotseling veranderingen in vormen en vermogens ontstaan, terwijl op andere momenten de ontwikkelingen een lange tijd aan zichzelf gelijk blijven of zelfs devolueren. Sprongmutatie is de werkelijke basis van het stoffelijk proces, dat men evolutie noemt.

God?

God is het onbekende, waarvan wij het mogelijke bestaan innerlijk aanvoelen, beseffen, of zelfs kennen, maar waaraan wij altijd weer zelf vorm, gestalte en eigenschappen toe zullen kennen, om zo het onbekende dichterbij te brengen en voor ons enigszins hanteerbaar te maken. God is een schijnbegrip, dat wij hanteren om te ontkomen aan een werkelijkheid, die wij niet kunnen, durven of willen omvatten.

Emotie?

Emotie: Gevoelswaarde of -wereld. In feite voor een mens een innerlijk oproer, dat verschuivingen in glandulaire afscheidingen kan veroorzaken en zo de beleving van bepaalde gebeurtenissen intenser maakt dan zonder dit ooit verwacht zou kunnen worden. In feite kunnen wij dus zeggen, dat emotie een concentratie van eigen mogelijkheden binnen het menselijke lichaam in verband met een besef of gebeuren betekent, waardoor een sterkere fixatie van beelden, maar ook een sterkere projectie van de innerlijke toestand naar buiten toe en een gebruik van krachten mogelijk wordt. Geestelijk gezien zouden wij hier kunnen zeggen: emotie is een zodanige gerichtheid van eigen wezen, dat de uitwerking van al hetgeen op het wezen inwerkt of in het wezen plaats vindt, een veel grotere waarde geeft. Hierdoor zal ook een sterkere en langduriger vastlegging in het geestelijk besef ontstaan.

Inspiratie?

Inspiratie: Inwerking van krachten, die men niet bewust kan kennen of juist omschrijven. Ook dus het eigen onderbewustzijn of bovenbewustzijn en geestelijke inwerkingen, zo gericht op een enkel terrein, dat een tijdelijke overprestatie mogelijk wordt. Wanneer er inspiratie is, kan men wel stellen: er zijn met het eigen denken of de eigen problematiek van de mens verwante wetenschappen, kwaliteiten, eigenschappen of belevingen elders aanwezig, die door de bestaande harmonie manifest kunnen worden in de mens en zo een geheel nieuw beeld of nieuwe mogelijkheden voor hem scheppen.

En hierbij zullen wij het even laten.

Ik kom zo dadelijk nog bij u terug, maar nu gaan wij eerst pauzeren. Daarna zullen wij zien, van welke begrippen u nog meer een omschrijving wenst.

Voorlopig dank ik u voor uw aandacht.

Zo, vrienden.

Het is geen regel dat buiten de discussies om, de eerste spreker van de avond na de pauze terugkomt, maar daar wij een reeds begonnen werkje af gaan maken, leek het mij beter. Overigens doe ik dat niet graag. Dat klinkt misschien onvriendelijk, maar wij hebben het op het ogenblik nu eenmaal verschrikkelijk druk met allerhande besprekingen en overwegingen. U weet wel, waarop ik doel. U geeft mij dus weer de woorden, waarvan u een omschrijving wenst en ik zal proberen daarbij de omschrijving te geven, die wij in de Orde de meest passende vinden.

Verdraagzaamheid.

Verdraagzaamheid betekent voor ons het vermogen anderen als gelijkwaardig te aanvaarden ondanks het feit, dat zij anders denken of zijn. Het betekent, dat wij willen aanvaarden, dat anderen ook andere gedragsnormen en levensbeschouwingen huldigen als wij zelf. Het betekent voor ons echter niet, dat wij ons niet te weer zouden mogen stellen, wanneer anderen onze levensnormen aantasten. Het betekent voor ons dus als begin, een "leven en laten leven", echter voerende tot een steeds verdergaand begrip voor de anderen, hun opvattingen denkwijzen en levenswijze, zodat wij tot een steeds beter begrip voor die anderen zullen kunnen komen en op de duur zelfs werkelijke naastenliefde zullen leren kennen.

Gemeenschappelijk bewustzijn.

U bedoelt waarschijnlijk: gemeenschappelijk bovenbewustzijn. Dit is het totaal der denkwijzen en gedachteninhouden van het geheel der actieve mensheid plus mogelijke residuen van vroeger, welke voortdurend rond de aarde aanwezig zijn als een straling of wolk. Eenieder, die op een deel daarvan afgesteld raakt, zal daaruit inspiraties kunnen ontvangen, en gegevens en mogelijkheden zal ontvangen die hij, mits hij over voldoende bewuste referentiewaarden in zichzelf beschikt, dan ook zal kunnen gebruiken voor eigen doeleinden.

Vrijheid.

Is het vermogen om je eigen leven te bepalen, zowel inhoudende het voor jezelf scheppen van rechten en verplichtingen, mits men deze rechten niet ten koste van anderen zal uitoefenen en de plichten niet als mede voor anderen bindend beschouwt.

Etherisch lichaam.

Een lichaam van zeer fijne materie en energie, veelal met sterke levenskracht en in de meeste gevallen vergezeld van een astrale vorm, dat zowel op aarde als in nabijgelegen sferen actief kan zijn. Het omvat een groot deel van de levensenergieën van het stoffelijk ik met daarnaast het gehele geestelijke ego, zover dit bewust is.

Ego.

Ik-heid. De voorstelling, die men van zichzelf heeft, plus het geheel van de mogelijkheden, die men in wezen bezit. Het grote ego is het 'Ik', zoals het tijdloos, zoals het in God of het tijdloze bestaat, omvattende alle waarde, die in de tijd ooit tot het Ik behoord hebben of zullen behoren.

Beperkt Ego.

De voorstelling die men van het Ik heeft met alle daarin tot uiting komende inhouden.

Entiteit.

Entiteit of wezen: aanduiding van iets, dat besef heeft, waarbij de vorm en de toestand, waarin het leeft, verder voorlopig buiten beschouwing kunnen blijven.

Geloof.

De aanvaarding van waarden, die men niet bewijzen of aantonen kan, maar innerlijk als juist meent aan te voelen, of voor zich als noodzakelijk gevoelt, om aan de onbekende werkelijkheid te ontkomen. Geloof is in vele gevallen een rationalisatie van eigen angsten, begeerten en vrezen, zodat men de eigen wijze van leven en denken kan blijven aanvaarden en zich met hogere machten daarin kan rechtvaardigen.

Instinct.

Instinct betekent, indien het woord juist wordt gebruikt: automatisme, waardoor de reacties van een lichaam op invloeden en toestanden van buitenaf bepaald worden, zonder dat hierbij besef of bewuste overwegingen van node zijn. Verkeerdelijk wordt het vaak ook gebruikt om alle wijzen van denken in niet menselijke en als lager beschouwde wezens aan te duiden, bijvoorbeeld bij dieren. Wanneer een dier denkt, stelt men, dat het uit instinct handelt, ofschoon aangetoond kan worden, dat het dier wel degelijk een vorm van redelijk overleg aan de hand van voorgaande ervaringen kent. Zoals men vaak bij een mens wanneer deze instinctief reageert op omstandigheden, overlegt, eenvoudig stelt en meent, dat hij dus zeer bewust en menselijk heeft gehandeld. Ik wil hieraan toevoegen, dat het werkelijke instinct erfelijk verworven wordt, zodat men in dit verband zou kunnen spreken van erfelijk ingelegde gedragspatronen, die een deel van het leven en de reacties op omstandigheden regeren.

Is dat niet ook het gevolg van een geleid worden door een groepsgeest?

Een groepsgeest is een entiteit, die zich bezighoudt met het vormen en ontwikkelen van een bepaalde soort of groep. Een dergelijke geest zal er dus belang bij hebben de instinctieve mogelijkheden van een bepaalde groep in een zekere richting te ontwikkelen. Het betekent echter niet, dat elke instinctieve reactie afzonderlijk door de groepsgeest geleid of bepaald wordt. Het komt voort uit de ontwikkelde kerneigenschappen van de soort zelf.

Groepsincarnatie.

Groepsincarnatie is het gelijktijdig of bijna gelijktijdig incarneren van een reeks entiteiten, die eens in stoffelijke vorm in gelijktijdig, en veelal ook in dezelfde of soortgelijke omgeving bestaan hebben. Dit komt in vele gevallen voor, doordat degenen, die in een bepaalde periode leven onder gelijke omstandigheden vaak een gelijk peil van besef bereiken, zodat voor hen de noodzaak tot incarneren ongeveer gelijktijdig zal ontstaan, terwijl hun erkenningen van ongeveer gelijke aard waren, zodat zij in de meeste gevallen in dezelfde streken en omstandigheden zullen trachten te incarneren. Zij treffen elkaar dan in de stof vaak weer, zonder echter de bestaande gelijkheid of banden ook maar te vermoeden in de meeste gevallen.

Communicatie.

Communicatie is de verbinding, die tussen wezens kan bestaan en een ongeveer juiste overdracht van wezensinhouden tussen hen mogelijk maakt. Onder mensen betekent het dus de mogelijkheid je werkelijke denkbeelden over te dragen en niet beperkt te blijven tot schematische voorstellingen, die voor velerlei interpretaties ook van het bedoelde afwijkende, dus vatbaar zijn.

Ik zou hier enkele noten bij willen plaatsen. Communicatie tussen mensen betekent dus een elkander wederzijds willen aanvaarden en begrijpen, desnoods met tijdelijke ter zijde stelling van eigen vooropgezette denkbeelden en stellingen. Het denken vanuit de ander maakt de bedoelingen van de ander duidelijker en de reactie van eigen ik op de werkelijke inhoud van de ander uiteindelijk mogelijk.

Intellect.

Intellect betekent besef, maar wordt vaak gebruikt als een duur woord voor verstand, waarbij de betekenis van dit verstand meestal meer wordt beoordeeld aan de hand van het vermogen, overall reeds bekende waarden en oordelen te reproduceren, dan aan de hand van het begripsvermogen en het vermogen zelfstandig en origineel te denken, of nieuwe denkbeelden producerende.

Karakter.

Karakter: Geraardheid van een wezen, de reacties op de buitenwereld omvattende, inclusief de instinctieve, plus neigingen, die door fouten in het lichaam of voorgaande belevingen meer blijvend zijn ontstaan.

Kun je de structuur van een karakter veranderen?

De structuur van een karakter is bijna onveranderlijk om de volgende redenen: De gearardheid, het karakter wordt naar buiten toe voor een groot deel bepaald door glandulaire balanties en imbalanties. Wanneer dezen eenmaal aanwezig zijn, zal hierdoor de reactie op de buitenwereld reeds bepaald zijn en blijven, ongeacht het verlangen van de mens daarin veranderingen aan te brengen. Het is een grondpatroon, waaraan hij niets kan doen, dat hij niet kan veranderen. Wel kan hij zijn karakter op grond van zijn besef enigszins aanpassen aan besepte noodzaken en zelfs enigszins aan den verandering van omstandigheden. Spreken wij over karakter in verband met de beïnvloeding door eigen geest, zo kunnen wij zeggen, dat de geest in de prenatale periode enige invloed kan uitoefenen op het uit de bestaande genetische mogelijkheden te kiezen van alternatieve factoren. Hierdoor kan de geest dus aan delen van eigen wezen en denken bij de opbouw van het stoffelijke voertuig, vooral in het begin, een zekere nadruk geven. Is alles echter gefixeerd, dan kan de geest zelfs ook daar niets meer aan veranderen.

Het karakter van de geest.

De geest heeft geen karakter in de zin, waarin men dit woord stoffelijk gebruikt. Zij heeft een bewustzijn. De inhoud van dit bewustzijn, bepaalt zowel haar werelderkenning als haar reactie op de wereld, waarin zij leeft. Elke persoonlijkheid in de geest heeft dus wel een geheel eigen wijze van contact maken met werelden, maar kan door nieuwe ervaringen of erkenningen eigen gedragspatroon opeens zonder meer wijzigen. Dit is bij een mens op aarde niet mogelijk.

Tweelingzielen.

Een op aarde veel misbruikt denkbeeld, dat meestal de ratificatie en verklaring moet betekenen van stoffelijke contacten, die zonder een dergelijke uitvlucht moreel niet geheel aanvaardbaar zijn. Men gaat bij deze voorstelling uit van het standpunt, dat twee zielen vanaf het begin van de schepping zozeer voor elkaar bestemd waren, dat zij tot het einde der tijden elkander steeds weer zullen ontmoeten en elkanders aanvulling moeten vormen. Dit is onjuist. Men zou wel kunnen zeggen dat als tweelingziel elke entiteit kan fungeren, die ten aanzien van de eigen imbalanties van eigen wezen en geestelijk besef, een zodanige aanvulling vormt dat een volledig samengaan mogelijk is, terwijl de waarde van de twee-eenheid groter is dan de waarde van de eenheden tezamen, afzonderlijk gezien.

Liefde.

Liefde is volgens mij een zodanige aanvaarding van de ander, anderen of het andere, dat men dit beschouwt als een projectie, een verlengstuk van het eigen ik en hierdoor in staat is eigen persoonlijke waarden tijdelijk of zelfs blijvend ondergeschikt te maken aan de liefde die men in de ander erkent.

Mentaliteit.

Mentaliteit is gearardheid vanuit het denken. Het duidt dus de meest voorkomende instelling en denkwijze van de mens aan, waardoor zijn reactie op de wereld en zijn gedrag in de wereld mede bepaald zal worden. Een verkeerde mentaliteit is volgens de mensen dus een wijze van denken en reageren, die niet past bij het door de groep aanvaarde geheel van normen en juistheid.

Moraliteit.

Moraliteit is reeks van opvattingen omtrent het gedrag, ook wel zeden genoemd, voortkomende uit sociale noodzaken en eisen, of geloofswaarden. Deze moraliteit heeft geen werkelijk kosmische betekenis en wijzigt zich in feite voortdurend, ofschoon men meestal weigert dit te beseffen. Indien u mij toestaat een wat hatelijke omschrijving hieraan toe te voegen: in vele gevallen is de moraliteit datgene, wat men van anderen verwacht en aan anderen tracht te leren of op te dringen, terwijl men dit voor zichzelf niet meer van node acht, omdat men oud en wijs genoeg is om te beseffen wat men doet.

Persoonlijkheid.

Zie 'ego' of 'ik'.

Wil.

Wil is een zodanig verlangen of begeren, met een voldoende nauwkeurige omschrijving gepaard gaande, dat het geheel van het wezen en zijn krachten daarop gericht kan worden. Willen is dus een begeren dat de mens er toe brengt alle krachten in te spannen om het begeerde te bereiken, wat vaak maar niet altijd een verwezenlijking van het begeerde mogelijk maakt.

Goddelijke wil.

De voorstelling die de mens heeft van de goddelijke wezen en de daarin aanwezige drijfveren. In de meeste gevallen echter een menselijke interpretatie, die gebruikt wordt als uitvlucht, om eigen machteloosheid te ontvluchten door te stellen dat de oorzaak een wil was, sterker dan de onze, en ver verheven boven ons besef, zodat eigen streven en vermogen niet meer konden tellen. Soms ook een troost, wanneer men anderen met het onvermijdelijke wil verzoenen.

Dogma.

Dogma: leerstelling, die men anderen tracht op te leggen, zodat men de aanvaarding van een stelling van anderen eist, zonder dat men een bewijs voor de juistheid hiervan kan brengen. Een dogma is voor velen een uitgangspunt van alle denken en handelen, zodat men elke aantasting daarvan of zelfs elke kritische vraag in verband daarmee aanvoelt als een aantasting van eigen wezen, geloof of zelfs eigen weten.

Demon.

Demon: indien een werkelijk wezen, entiteit, waarvan waarden en levensdrang of gerichtheid niet parallel lopen met de menselijke bewustwordingsgang, zodat het optreden van een dergelijke wezen in de menselijke wereld gevolgen heeft, waardoor men het beschouwen zal als duivels van oorsprong. Uitgaande van de oude woordstam is dit echter onjuist. Demon is afgeleid van het Griekse 'daimon', wat licht, ziel of innerlijk licht betekende. Het woord werd gebruikt om de kern van eigen persoonlijkheid plus alle verbanden van die persoonlijkheid met sferen of het Al aan te duiden. Ook bij de Grieken werd deze invloed echter veelal gepersonifieerd.

Men spreekt altijd van waarde en waarden in de ODV. Kunt u dit begrip nader omschrijven?

Waarden betekent niets anders dan feitelijke krachten of betekenis en dan wel ten voordele van iets of iemand. Waarde geeft dus aan, bv. in verband met de geest, dat dit voor de geest een belangrijke zaak is, die voor het Ik van de geest en de acties van die geest betekenis heeft, zodat de geest hierin nieuwe mogelijkheden voor zich kan vinden, of een bevestiging van eigen wezen hierin vindt. Stoffelijke waarden zijn voor ons de dingen of toestanden, waarin de stof zich werkelijk kan uiten, eigen mogelijkheden kan vergroten of eigen besef kan uitbreiden. Ik meen, dat met deze voorbeelden het woord voldoende omschreven is.

Matrix.

Matrix of moedervorm. Hieronder verstaat men bv. een gietvorm, waarin bv. spijs gevormd kan worden voor een klok. Dus een vorm, vaak van minder duurzame aard, waarin materie een vorm gegeven wordt of kan worden. Wij gebruiken het begrip matrix vaak i.v.m. de gedachte, omdat de gedachte een soortgelijke vormende invloed kan hebben voor astrale materie en zo astrale vormen tot stand kan brengen.

En zoals het gevormde, bv. metaal, in de gegeven vorm kan blijven voortbestaan, wanneer de moeder of gietvorm reeds lang vernietigd is, zo kunnen astrale vormen onder omstandigheden nog lang blijven voortbestaan, nadat de gedachte, die de astrale vorm eens bepaalde, reeds lang vergeten is.

Microkosmos.

Term, die klein heelal, kleine wereld of kosmos betekent. Men zou hierbij kunnen denken aan de wereld van de kleinste materiedelen, die het spel van sterren en planeten a.h.w. herhalen. In vele leringen zoekt men het echter wat hoger en beschouwt de mens als het middelpunt van de microkosmos. Hij is dan a.h.w. de micro kosmische god als een weergave van de macro kosmische God, die alles, ook de mens, schept. Ik acht deze voorstelling niet juist, maar zij wordt vaak aangehaald en stamt uit middeleeuwse wijsbegeerte.

Schepping.

Voortbrenging of vorming. Ook wel: het geschapene of gevormde. Opgemerkt zij, dat ook in ons woordgebruik schepping dus niet noodzakelijk een vóórtbrengen uit het niets inhoudt. Het betekent wel, dat vormen of waarden worden geschapen, die zonder de actie van de schepper niet zouden bestaan. Spreekt men over de wereld als schepping, dan denken wij daarbij aan hogere wezens, die de mogelijkheden en vormen op deze aarde bepaald hebben. Je zou kunnen zeggen, dat de aarde dus in feite een kunstwerk is van de hand van een kunstenaar, die wij niet kennen.

Het schijnt, dat wij hiermede aan het einde zijn gekomen van de woorden, die u nader verklaard of omschreven wil de zien. Ik begrijp wel, dat er nog andere woorden en begrippen zijn, waarvan u graag zou willen weten, in welke zin wij die plegen te gebruiken. De volgende week is bestemd voor het beantwoorden van vragen, zodat u dan in de gelegenheid zult zijn uw vragen hieromtrent te stellen.

Voor ik afscheid van u neem, wil ik u nog een kleine waarschuwing geven: Pas in de komende dagen vooral op voor overdaad. Gulzigheid op elk terrein kan schadelijke of onaangename gevolgen met zich brengen, niet alleen voor u, maar ook voor anderen. Met enige zelfbeheersing ook t.a.v. spijs, drank e.d. kunt u dus uzelf zowel als anderen veel onnodige overlast besparen.

Ik dank u voor uw aandacht.

Goedenavond.

d.d. 22 mei 1970